

Rosse vleermuis

Kort na zonsondergang scheren hier vlak boven het water de dwergvleermuis en watervleermuis, op jacht naar insecten. Net als de rosse vleermuis die langs de bosranden te vinden is. In het riet van de prachtige vijvers broedt de kleine karekiet en soms laat ook de roerdomp van zich horen.

Langs het water groeien engelwortel, wilgenroosje en wolfspoot en in de vijvers zwemmen snoek, baars, brasem en blankvoorn. Zelfs de riviergrondel en de winde komen hier voor, wat betekent dat het water van goede kwaliteit is.

Malieveld en Koekamp

Aan de zuidkant liggen het Malieveld en de Koekamp die ook al eeuwen tot het Haagse Bos behoren.

Het Malieveld verwijst naar de maliebaan waar in de zeventiende eeuw het maliespel (een soort golfspel) werd gespeeld. Van oudsher vonden op het Malieveld kermisachtige activiteiten en militaire parades plaats. Nu nog heeft het Malieveld een dergelijke publieksfunctie en is het bekend om zijn manifestaties en evenementen. De Koekamp dateert al uit 1316 toen de Graaf van Holland deze liet aanleggen

als verzamelplek voor zijn koeien. Filips de Goede liet het vee vervangen door edel- en damherten. Op dit moment grazen deze diersoorten nog steeds op de omheinde plek.

Het Haagse Bos ontdekken

Omdat het Haagse Bos midden in de stad ligt, is het makkelijk bereikbaar. Dankzij zijn open karakter en vele toegangswegen kunt u er van alle kanten in en is het een prachtige plek om te recreëren. Het kent vele wandel-, fiets- en ruitersporen en op de plekken aan het water kunt u heerlijk van de rust genieten.

Kinderen kunnen in de natuurspeelplaatsen 'Het Huttenbos' en 'Robin Hood' het bos beleven. Parkeren in de buurt kan in de parkeergarage Malieveld of New Babylon en vanaf station Den Haag Centraal is het maar een paar minuten lopen. Aan de noordkant ligt het Koninklijk Paleis Huis ten Bosch dat niet toegankelijk is voor publiek. Wel heeft u vanaf de Leidsestraatweg een mooi zicht op het 17e-eeuwse paleis. De veelzijdigheid van het Haagse Bos maakt het tot een plek voor iedereen!

Wandelroute

Voor een rondje Haagse Bos (4 km) volg je de wandelknooppunten 75, 69, 86, 26, 28, 69, 75.

© 2015 Staatsbosbeheer, auteursrechten voorbehouden

tekst: Bastiaan Vercouteren
fotografie: Staatsbosbeheer
illustraties: Pepijn Hof (www.tiu.nl)
productie: www.tiu.nl

Staatsbosbeheer Westvoorden
Boslaan 12 | 2594 NB Den Haag
T 070 - 385 10 50
www.staatsbosbeheer.nl

Haagse bos

Een koninklijk bos voor iedereen

Midden in het dichtbebouwde Den Haag ligt het Haagse Bos, een oase van rust voor wie het drukke stadsleven voor even wil ontvluchten. Een bos met een grote historie die teruggaat tot ver in de middeleeuwen toen het bos in omvang nog vele malen groter was. Gelegen op een oude duinwal kent het bos prachtige hoogtevverschillen en in het voorjaar kunt u genieten van het kleurrijke tapijt van stinsenplanten dat zich onder de bomen uitrolt. U vindt er ook veel bijzondere diersoorten zoals de eekhoorn, dwergvleermuis, grote bonte specht en bosuil. Dankzij de ligging in de residentie heeft het bos altijd een nauwe band gehad met het koningshuis, met het Huis ten Bosch als duidelijke herkenning. Het maakt het Haagse Bos tot een bos met koninklijke allure.

Voormalig woud

Hoewel het Haagse Bos nu dienst doet als stadsbos, is het niet als zodanig aangelegd. Het is een stuk oerbos dat in de vroege middeleeuwen deel uitmaakte van een groot woud dat zich langs de kust uitstreckte van 's Gravenzande tot in Alkmaar. Ook de nu nog bestaande Haarlemmerhout en Alkmaarderhout waren daar onderdeel van. Dit 'schakenbos' groeide op de hogergelegen duinwallen met daarnaast het venige moeras. Deze hoogtevverschillen zijn nu nog goed te zien in het Haagse Bos en geeft het zijn karakteristieke uitstraling.

Willem van Oranje

Door de houtkap en de verstedelijking werd het bos in de loop der tijd steeds kleiner. Dat het huidige deel niet verloren is gegaan, is vooral te danken aan het feit dat de Graven van Holland het graag als jachtterrein gebruikten. In 1575 dreigde het bos echter in zijn geheel te verdwijnen. Om de schulden van de Tachtigjarige Oorlog in te lossen wilden de Staten van Holland alle bomen kappen en het stuk grond verkopen. Op dringend verzoek van de burgers en de Magistraat van Den Haag is deze beslissing teruggedraaid en besloot men het bos voor eeuwig te behouden. Dit is vastgelegd in de Akte van Redemptie die op 16 april 1576 door Willem van Oranje is ondertekend. Het is een akte die tot de dag van vandaag nog gebruikt wordt om het bos te beschermen tegen de oprukkende stad.

Zware tegenslagen

De huidige bomen in het Haagse Bos zijn relatief jong. Daar liggen twee buitengewone oorzaken in de vorige eeuw aan ten grondslag. In 1911 woedde er

zo'n hevige storm dat bijna 3000 bomen werden losgerukt. Dertig jaar later zou de Tweede Wereldoorlog daar nog een schepje bovenop doen. De Duitse bezetter kapte een groot deel van het bos voor de aanleg van een tankgracht en om vrij schootsveld te hebben voor de V1- en V2-raketten die op Engeland gericht stonden. Tijdens de hongerwinter trokken bovendien de Haagse burgers naar het bos om bomen te kappen en te gebruiken als kostbaar brandhout.

Bloementapijt

Na de oorlog werd het bos snel weer aangeplant, waardoor u nu kunt genieten van een volwassen bos in een historisch landschap. Tussen de relatief jonge bomen staan nog enkele prachtige oude eiken en beuken die herinneren aan het rijke verleden van het bos. Ook treft u de lijsterbes, esdoorn en hulst aan en

Bosanemoon

Bosuil

vindt u bovendien de haagbeuk, plataan, linde en kastanje. Hoewel het bos alle dagen van het jaar zijn pracht laat zien, vormt het voorjaar het absolute hoogtepunt. Dan ligt onder de bomen een kleurig bloementapijt van sneeuwkllokjes, narcissen, boshyacinten en bosanemonen, die dankbaar gebruik maken van de kalkrijke grond. Een ware attractie voor elke natuurliefhebber.

Flora en Fauna

Vogels zijn eveneens volop te vinden in het Haagse Bos. De zanglijster, fuut, grote bonte specht, bosuil en boomklever voelen zich hier thuis. En ook zeldzamere soorten als visdiefje, ijsvogel en bonte vliegenvanger zijn te zien in het Haagse Bos. Een deel van het bos heeft nog de Engelse landschapstijl uit de 19e eeuw die wordt gekenmerkt door slingerende paden, open velden en vele waterpartijen.